

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Maria Prusinowska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. H. (1), M. H. (2), J. B.

przeciwko Bankowi (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o ustalenie, ewentualnie o zapłatę

- 1. Ustala, że umowa kredytu konsolidacyjnego numer KK/ (...) zawarta dnia 12 sierpnia 2006 r. pomiędzy powodami a pozwanym jest nieważna,**
- 2. Kosztami postępowania obciąża pozwanego i z tego tytułu zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11 817 zł.**

SSO M. Prusinowska

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 24 lipca 2019 r. powodowie M. H. (1), M. H. (2) oraz J. B. domagali się: - stwierdzenia, że umowa kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...) zawarta dnia 12 sierpnia 2006 r. pomiędzy powodami M. H. (1), M. H. (2) oraz J. B., a pozwanym Bankiem (...) S.A. jest nieważna, - zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów – solidarnie, zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w wysokości trzykrotności stawki minimalnej przewidzianej przepisami prawa oraz zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, - przeprowadzenie rozprawy także pod nieobecność powodów lub ich pełnomocnika, - w razie zaistnienia przesłanek, wydania wyroku zaocznego, - przeprowadzenia dowodu z dokumentów wymienionych w pozwie na okoliczności wskazane w jego uzasadnieniu, - przeprowadzenia dowodu z zeznań strony – M. H. (1) na okoliczności wskazane w petitum pozwu. Uzasadniając swoje stanowisko powodowie podali, że w dniu 12 sierpnia 2006 r. zawarli z pozwanym umowę o kredyt konsolidacyjny nr KK/ (...). Na mocy wskazanej umowy pozwany udzielił powodom kredytu w kwocie 313 504 zł indeksowanym kursem (...). Uzasadniając swoje stanowisko procesowe powodowie przedstawili bardzo szczegółowe wywody prawne, cytując orzecznictwo Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz (...), które sprowadzają się do zgłoszenia: - zarzutu braku możliwości negocjowania warunków umowy, warunki te zostały niejako narzucone przez pozwanego jako profesjonalistę, tym samym podmiot silniejszy we wzajemnych relacjach między stronami, zarzutu braku wyjaśnienia samego mechanizmu indeksacji i niebezpieczeństwa związanego z tą regulacją oraz z ryzykiem walutowym, - uznania, iż w/w umowa zawiera tzw. klauzule abuzywne, wymieniając je szczegółowo, uznając tym samym je za nieobowiązujące, nie wiążące stron, - uznania zawartej między stronami umowy kredytu za nieważną wobec sprzeczności z prawem, - braku w polskim ustawodawstwie przepisów dyspozytywnych, które mogłyby zastąpić nie obowiązujące klauzule abuzywne, tym samym w ocenie powodów umowa nie może w pozostałym kształcie dalej funkcjonować, należy uznać ją za nieważną ze skutkiem ex tunc, podkreślając, iż są w pełni świadomi skutków nieważności umowy, mianowicie, że wymaga to rozliczeń między stronami (k. 1-27 akt). Pismem z dnia 24 września 2019 r. powodowie rozszerzyli swoje powództwo w ten sposób, że obok roszczenia o stwierdzenie, iż

umowa kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...) zawarta dnia 12 sierpnia 2006 r. pomiędzy powodami M. H. (1), M. H. (2) i J. B., a Bankiem (...) S.A. jest nieważna, złożyli oni roszczenie ewentualne o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów: - kwoty 221 388,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu niniejszego pisma do dnia zapłaty, - kwoty 13 071,75 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu niniejszego pisma, do dnia zapłaty. W uzasadnieniu powyższego strona powodowa wskazała, że dochodzona przez powodów kwota stanowi sumę nienależnych świadczeń, które od 2006 r. do początków 2019 r. spełniali oni na rzecz pozwanego. Sam fakt rozszerzenia powództwa o roszczenie o zapłatę wynika z okoliczności, iż pozwany kwestionuje interes prawny powodów w żądaniu ustalenia przez Sąd nieważności przedmiotowej umowy kredytu (k. 560-589 akt). W odpowiedzi na pozew z dnia 4 września 2019 r. pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o: - oddalenie powództwa w całości, - zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, z uwzględnieniem uiszczonych opłat skarbowych od złożonych dokumentów pełnomocnictw, - rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pozwanego lub jego pełnomocnika, - dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów zawnioskowanych w odpowiedzi na pozew na okoliczności w jej treści wskazane, w szczególności z zeznań świadków, przesłuchania stron z ograniczeniem do przesłuchania powódki M. H. (1) i powoda M. H. (2) oraz z dokumentów i wydruków przedłożonych wraz z odpowiedzią na pozew, a także z opinii biegłego sądowego z dziedziny finansów, bankowości i rachunkowości. W treści uzasadnienia pozwany zaprzeczył w pełni podniesionym przez powodów zarzutom dotyczącym między innymi nieważności umowy kredytowej, abuzywności niektórych jej postanowień, również przedstawiając orzecznictwo w tym temacie, które strona pozwana interpretuje jako korzystne dla banków. Ponadto, pozwany wskazał, iż powodowie nie mają interesu prawnego w dochodzeniu powództwa o ustalenie (k. 71-117 akt). Pismem z dnia 23 grudnia 2019 r. stanowiącym odpowiedź na rozszerzenie powództwa, pozwany wniósł o: - oddalenie powództwa w całości, w tym również w zakresie roszczenia ewentualnego sformułowanego w piśmie z dnia 24 września 2019 r., - zasądzenie solidarnie od M. H. (1), M. H. (2) i J. B. na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, z uwzględnieniem uiszczonych opłat skarbowych od złożonych dokumentów pełnomocnictw, - przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z dziedziny bankowości (finansów) i rachunkowości, - dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów i wydruków załączonych do niniejszego pisma. Ponadto, strona pozwana w związku z wniesieniem przez powodów roszczenia ewentualnego, podniosła również zarzut przedawnienia roszczenia o zapłatę, wskazując, iż 10-letni termin przedawnienia upłynął bezskutecznie w dniu 14 sierpnia 2016 r. (10 lat od momentu zawarcia przedmiotowej umowy kredytu), bądź w dniu 1 września 2016 r. (10 lat od momentu uruchomienia drugiej transzy kredytu). Dodatkowo pozwany wskazywał, iż brak jest podstaw do dochodzenia przez powodów roszczenia o zapłatę w oparciu o przepisy bezpodstawnego wzbogacenia (k. 594-618 akt). Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2020 r. Sąd na podstawie art. 271(1) zd. 1 KPC postanowił odebrać od świadków P. D., K. M. (1), D. W., H. B. (1), M. S., K. M. (2) oraz J. C. zeznania na piśmie (k. 682 akt). Natomiast, postanowieniem z dnia 21 stycznia 2021 r. Sąd na podstawie art. 271(1) KPC w zw. z art. 304 KPC dopuścił dowód z przesłuchania stron, z ograniczeniem do przesłuchania powodów na piśmie (k. 799, 920, 931 akt). Z kolei, postanowieniem z dnia 13 stycznia 2022 r. Sąd na podstawie art. 235(2) § 1 pkt 5 KPC pominął dowód z opinii biegłego (k. 991 akt). W toku postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska w sprawie. Ponadto powodowie oświadczyli, że są świadomi skutków prawnych stwierdzenia nieważności przedmiotowej umowy stanowiącej źródło dochodzonych pozwem roszczeń i je akceptują (k. 987, 988, 989, 1004-1026, 1060-akt).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W 2006 r. powodowie podjęli decyzję o remoncie domu mieszkalnego i jednocześnie o refinansowaniu innego kredytu, który zaciągnęli w banku (...). Pozwany zaproponował powodom udzielenie kredytu we frankach szwajcarskich jako opcji korzystnej ze względu na niski kurs tej waluty (na tamten moment), niższą ratę niż kredyt złotówkowy.

Powodom udzielono ogólnych informacji na temat kredytu, w tym przedstawiono opcję kredytu walutowego jako korzystną i popularną, a walutę franka szwajcarskiego jako stabilną, a więc niosącą znikome ryzyko walutowe (powodowie nie uzyskali szczegółowych informacji dotyczących ryzyka, nie prezentowano tego ryzyka, choćby w

tabelach). Powodowie wybrali wówczas według nich najtańszą i najlepszą ofertę kredytową, działając w zaufaniu do działań przedstawiciela Banku. Wszystkie rozmowy stron postępowania poprzedzające zawarcie umowy odbyły się w oddziale pozwanego podczas 2-3 spotkań. Strona powodowa nie miała możliwości negocjowania warunków umowy.

Przedstawiciel Banku przed podpisaniem umowy nie tłumaczył powodom szczegółowo kwestii związanych z wyliczaniem kursu franka szwajcarskiego czy kwestii dotyczących ustalenia kapitału oraz spłaty kredytu. Nie otrzymali oni również symulacji kredytu. Powodom zostało jedynie wyjaśnione, że ryzyko kursowe jest niewielkie. W związku z czym powodowie mimo posiadania powszechnej świadomości związanej z ryzykiem kursowym nie zakładali, że saldo kredytu może tak wzrosnąć i konsekwencje z niego płynące będą obciążały wyłącznie ich.

Przed zawarciem kredytu w walucie (...) powodowie pytali przedstawiciela Banku o bezpieczeństwo kredytu.

Dowód: pismo pozwanego (k. 148-149 akt), parametry wejściowe symulacji (k. 150, 761, 811, 862 akt), wstępna ocena zdolności kredytowej klienta w PLN (k. 151-152, 762-763, 812-813, 863-864 akt), pisemne zeznania powodów (k. 912, 914-915, 921, 924-927, 933-935 akt);

Powodowie po uzyskaniu wstępnych wyjaśnień związanych z możliwością uzyskania kredytu w dniu 26 czerwca 2006 r. zwrócili się do Banku o udzielenie kredytu walutowego w (...), składając w pozwanym Banku wniosek kredytowy, w którym wnioskowali oni o kredyt hipoteczny. Jako wnioskowaną kwotę kredytu podano 310 400 zł. Jako okres kredytowania wskazano 336 miesięcy. Wnioskujący wybrali również równe raty kredytowe, sposób wypłaty kredytu w dwóch transzach i pięcioletni okres karencji, a także zawnioskowali o ubezpieczenie kredytu do czasu ustanowienia hipoteki. Powód M. H. (2) prowadził wówczas działalność gospodarczą, natomiast powódka M. H. (1) pobierała świadczenie - renta z ZUS. Z kolei, powódka J. B. pobierała świadczenie emerytalne. W trakcie procedury kredytowej powodom przedstawiono pismo zatytułowane: „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej”. Wskazano w nim, iż wybierając zadłużenie w walucie obcej kredytobiorcy korzystają z oprocentowania niższego w porównaniu z kredytem złotowym i spłacają miesięcznie niższą ratę kredytu. Dotyczy to przede wszystkim kredytów w euro i we frankach szwajcarskich, a wynika ze znacznej różnicy w wysokości stawek referencyjnych, które są podstawą do ustalenia oprocentowania kredytu. Podkreślono, że zaciągając zobowiązanie w walucie obcej, kredytobiorcy zostali narażeni na ryzyko zmiany kursów walutowych. Występowanie ryzyka kursowego sprawia, że zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom, w zależności od aktualnego kursu waluty. Ryzyko kursowe jest znacznie mniejsze, jeżeli o kredyt walutowy ubiega się kredytobiorca, osiągający dochody w tej samej walucie obcej. Kredytobiorca ponosił ryzyko zmian stóp procentowych.

Ryzyko zmiany stóp procentowych oznaczało, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe będzie oprocentowanie kredytu i wzrośnie wówczas wysokość miesięcznej raty kapitałowo-odsetkowej.

Zmienność kursów walutowych oraz wahania stóp procentowych powodowały, że rzeczywiste koszty obsługi długu mogą okazać się znacząco wyższe od wcześniej założonych.

W powyższej pisemnej informacji przedstawiono przykładowe symulacje modelowe zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu.

Kredytobiorcy oświadczyli, że zapoznali się z powyższą informacją oraz, że z uwagi na brak zdolności kredytowej do zaciągnięcia kredytu w złotych polskich, zaproponowano im jedynie ofertę kredytu we frankach szwajcarskich.

Kredytobiorcy wszystkie formalności związane z udzieleniem kredytu załatwiali w oddziale pozwanego.

Wniosek powodów jako kredytobiorców został pozytywnie zaopiniowany.

Dowód: wniosek kredytowy nr (...) (k. 137-146, 751-760, 801-810, 852-861 akt), informacja dla wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej (k. 147, 766, 816, 867 akt), decyzja nr (...) z dnia 1 sierpnia 2006 r. (k. 242-245 akt), opinia departamentu obsługi

produktów bankowości hipotecznej (k. 246-252, 257-263 akt), decyzja nr (...) z dnia 7 sierpnia 2006 r. (k. 253-256 akt);

Dnia 12 sierpnia 2006 r. powodowie zawarli z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W., umowę kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...). Bank zobowiązał się oddać do dyspozycji kredytobiorców kwotę kredytu w wysokości 313 504 zł. Kredyt został indeksowany do (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów i Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłaconego w transzach Bank zobowiązał się wysłać do kredytobiorców pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w (...) oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania miały wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej (§ 2 ust. 1 i 2 umowy kredytu). Kredyt miał zostać przeznaczony na modernizację i remont domu – kwota 15 000 zł, refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe – kwota 15 400 zł, spłata kredytu konsumpcyjnego – kwota 137 017,46 zł, spłata innego kredytu mieszkaniowego – kwota 142 982,54 zł, koszty wliczone w kredyt – kwota 3 104 zł. Przedmiotem kredytowania w rozumieniu postanowień umowy kredytu było prawo użytkowania wieczystego działki gruntu i prawo własności budynku stanowiącego odrębną nieruchomość, dla której Sąd Rejonowy w P., XIII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Powierzchnia domu wynosiła 232,09 m² i mieściła się przy ul. (...) w P., nr działki (...) (§ 2 ust. 3 i 4 umowy kredytu). Kredytobiorcy oświadczyli w umowie, że przed zawarciem umowy kredytu otrzymali Regulamin, obowiązujący w dniu zawarcia umowy, zapoznali się z nim i zaakceptowali postanowienia w nim zawarte (§ 1 ust. 1 umowy kredytu). Okres kredytowania wynosił 336 miesięcy, w tym liczba miesięcy karencji 5, licząc od dnia wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy (§ 2 ust. 6 umowy kredytu). Wypłata kredytu nastąpić miała zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie, z uwzględnieniem zasad wynikających z umowy. Kredyt miał zostać wypłacony w transzach, na rachunek bankowy kredytobiorców, bezpośrednio na spłatę zobowiązań stanowiących cel kredytu (§ 3 ust. 1-3 umowy kredytu). Uruchomienie kredytu lub transzy miało nastąpić w terminie wskazanym przez kredytobiorców w dyspozycji wypłaty (§ 3 ust. 4 umowy kredytu). Pierwsza transza kredytu miała zostać uruchomiona w kwocie 280 000 zł na spłatę kredytu w (...) Bank S.A. – umowa nr (...) z dnia 24 sierpnia 2005 r.. Z kolei, druga transza miała zostać uruchomiona w kwocie 30 400 zł (w tym 15 400 zł na refinansowanie poniesionych kosztów + 15 000 zł na remont) po przedłożeniu w Banku potwierdzenia złożenia we właściwym sądzie wieczystoksięgowym wniosku o wykreślenie z księgi wieczystej nieruchomości obciążających ją hipotek na rzecz innych banków łącznie z dowodami uiszczenia opłaty sądowej od tych wniosków i zaświadczeniami wierzycieli o całkowitej spłacie zobowiązania będącego podstawą wpisu hipoteki (§ 3 ust. 3 umowy kredytu). W przypadku zmiany waluty kredytu w okresie obowiązywania umowy kredytu, kredytobiorcy mieli ponieść koszty prowizji zgodnie z aktualnie obowiązującym Cennikiem Kredytu Hipotecznego/P. Hipotecznej, jednak nie wyższe niż 1% kwoty kredytu w przypadku zmiany na EUR, (...), USD (§ 4 ust. 3 pkt 2 umowy kredytu).

Zamiana waluty kredytu miała wpływ na wysokość kwoty kredytu oraz wysokość rat kapitałowo-odsetkowych i dokonywana była w oparciu o następujące zasady:

- 1) w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą stosowany był kurs kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...);
- 2) w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN stosowany był kurs sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) (§ 4 ust. 4 pkt 1 i 2 umowy kredytu).

Kredytobiorcy (powodowie) oświadczyli, że wraz z wnioskiem kredytowym otrzymali pismo „Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej” i zapoznali się z nim (§ 5 ust. 4 umowy kredytu).

Kredyt został oprocentowany według zmiennej stopy procentowej (§ 6 ust. 1 umowy kredytu). W przypadku kredytu oprocentowanego według zmiennej stopy Kredytobiorcy ponosili ryzyko zmian stóp procentowych, co oznaczało, iż w przypadku wzrostu poziomu stopy referencyjnej wyższe byłoby oprocentowanie kredytu i wzrosnąć wówczas

miały miesięczne raty kapitałowo-odsetkowe (§ 6 ust. 2 umowy kredytu). Oprocentowanie kredytu wynosiło 3,7600 % w stosunku rocznym, co stanowiło sumę stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) obowiązującej w dniu sporządzenia umowy oraz marży w wysokości 2.24 punktów procentowych stałej w całym okresie kredytowania (§ 6 ust. 3 umowy kredytu). Oprocentowanie kredytu ulegało zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M ((...)) (§ 6 ust. 5 umowy kredytu).

Kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kwoty kredytu w (...), ustalonej zgodnie z § 2 w złotych polskich, z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) S.A. (§ 7 ust. 1 umowy kredytu). Kredyt miał zostać spłacony w 336 ratach miesięcznych, w tym 5 rat obejmujących odsetki w okresie karencji spłaty kredytu oraz 331 ratach miesięcznych, które zawierały malejącą część odsetek oraz rosnącą część raty kapitałowej (§ 7 ust. 2 umowy kredytu). Spłata kredytu następować miała poprzez bezpośrednie potrącanie przez Bank należnych kwot z rachunku kredytobiorców w banku nr (...) (§ 7 ust. 3 umowy kredytu).

Kredyt został zabezpieczony m.in. hipoteką kaucyjną do sumy 532 956,80 PLN na rzecz Banku na prawie użytkowania wieczystego działki gruntu i prawie własności budynku stanowiącego odrębną nieruchomość położonym przy ul. (...) w P., wpisanym do księgi wieczystej nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Poznaniu, XIII Wydział Ksiąg Wieczystych, cesją na bank praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych nieruchomości kredytowanej oraz cesją na Bank praw z polisy ubezpieczeniowej na życie kredytobiorcy, którym jest M. H. (2) (§ 9 ust. 1 umowy kredytu).

Wszelkie zmiany umowy wymagały zawarcia aneksu do niej pod rygorem nieważności, za wyjątkiem m.in. zmiany Regulaminu, zmiany oprocentowania kredytu w przypadku zmiany stopy referencyjnej, na warunkach określonych w umowie, zmiany Cennika czy zmiany oprocentowania karnego w przypadku zmiany stopy lombardowej, na warunkach określonych w umowie (§ 11 ust. 1 umowy kredytu).

Integralną część umowy stanowiły: Regulamin, pełnomocnictwo do wykonywania czynności w imieniu Kredytobiorców oraz Cennik Kredytu Hipotecznego/P. Hipotecznej (§ 11 ust. 2 umowy kredytu).

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy wynosił 230 035,80 zł, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania na dzień sporządzenia umowy wynosiła 4,69 % w skali roku (§ 12 ust. 1 umowy kredytu).

Umowa – choć datowana na dzień 12 sierpnia 2006 r. – została przez powodów podpisana w P. w dniu 14 sierpnia 2006 r.

Dowód: umowa o kredyt konsolidacyjny nr KK/ (...) z dnia 12 sierpnia 2006 r. (k. 31-36, 156-161, 769-775, 819-826, 870-876 akt), odpis KRS pozwanego (k. 123-135 akt), szczegółowy harmonogram spłaty kredytu (k. 153-154, 814-815, 865-866 akt), wniosek o przyznanie wakacji kredytowych (k. 164-165, 779-780, 829-830, 880-881 akt), skrócony wniosek o zmianę warunków kredytu/pożyczki (k. 166-167, 781-782, 831-832, 882-883 akt), umowa kredytu nr (...) zawarta z bankiem (...) S.A. (k. 170-183, 785-798, 836-849, 886-899 akt), cennik kredytu hipotecznego/pożyczki hipotecznej (k. 229-232 akt), cennik usług – prowizje i opłaty (k. 233-234 akt), dyspozycja wypłaty środków z kredytu/pożyczki (k. 264-265 akt), symulacja kosztów kredytu na podstawie danych z kredytu KK/ (...) na dzień 31 lipca 2019 r. (k. 307-312 akt), kursy walut – serwis ekonomiczny – Bank (...) (k. 413-428 akt), Tabela A i C kursów średnich – archiwum (k. 429-462 akt), Tabela sprzedaży NBP (k. 463-515 akt), archiwum notowań dla LIBOR frank szwajcarski 3M (k. 516-536 akt), archiwum notowań dla WIBOR 3M (k. 537-555 akt), historia zmian spreadów dla waluty (...) dewizy (k. 558 akt);

Zgodnie z § 8 ust. 3 Regulaminu kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A., w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota raty spłaty obliczona zostać miała według kursu sprzedaży dewiz, obowiązującego w Banku na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia spłaty.

Zgodnie z w/w regulaminem stawka LIBOR 3M to stopa procentowa podawana przez R., ustalana o godzinie 11:00 (...) w L., na podstawie średniej arytmetycznej kwotowań 3-miesięcznych, po której banki gotowe są sprzedawać swoje nadwyżki finansowe na londyńskim rynku międzybankowym, w przypadku kredytu w (...) (§ 2 pkt 8f Regulaminu).

W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, Bank w następnym dniu po upływie terminu wymagalności kredytu dokonywał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów Walut Obcych. Od wymagalnego kapitału, wyrażonego w PLN Bank naliczał dalsze odsetki w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych (§ 9 ust. 4 Regulaminu). W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej kwota wcześniejszej spłaty miała być obliczana według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia realizacji, wskazanego przez kredytobiorcę w dyspozycji o dokonanie wcześniejszej spłaty (§ 10 ust. 4 Regulaminu).

W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej prowizja za wcześniejszą spłatę ustalana miała być od kwoty wcześniejszej spłaty, przeliczonej według kursu sprzedaży dewiz na podstawie obowiązującej w Banku (...) z dnia realizacji wcześniejszej spłaty (§ 10 ust. 5 Regulaminu).

Przewalutowanie kredytu następowało według kursów:

- 1) kupna dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) w przypadku zmiany waluty z PLN na walutę obcą;
- 2) sprzedaży dewiz z dnia złożenia wniosku o przewalutowanie na podstawie obowiązującej w Banku (...) w przypadku zmiany waluty z waluty obcej na PLN (§ 11 ust. 4 Regulaminu).

W przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej dla odnawiania zabezpieczeń kredytu stosowano kurs sprzedaży dewiz obowiązujący w dniu odnawiania zabezpieczenia na podstawie obowiązującej w Banku (...) (§ 13 ust. 4 Regulaminu).

Umowa została zawarta na obowiązującym wówczas w pozwanym Banku wzorcu umownym. Nie mieli wpływu na postanowienia zawarte w umowie.

Dowód: Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. (k. 45-62, 192-209, 212-228 akt);

Powodowie w dniu 7 grudnia 2016 r. zawarli z pozwanym Bankiem (...) do przedmiotowej umowy, na mocy którego spłata kredytu następować mogła wprost w walucie obcej, tj. franku szwajcarskim.

Dowód: Aneks do umowy nr (...) indeksowanej do (...) z dnia 14 sierpnia 2006 r. (k. 168-169, 783-784, 834-835, 884-885 akt), regulamin ogólny otwierania i prowadzenia rachunków bankowych dla osób fizycznych w Banku (...) S.A. (k. 235-240 akt);

Powodowie udzielili pozwanemu pełnomocnictwa m.in. do pobierania z ich rachunku bankowego prowadzonego w pozwanym Banku środków pieniężnych z zaliczeniem ich na spłatę wymagalnych zobowiązań z tytułu kredytu w przypadku opóźnienia z ich spłatą. Wyrazili zgodę, aby przy pobieraniu środków pieniężnych z rachunku w pozwanym Banku, pozwany stosował kursy zgodnie z Tabelą kursów Banku (...) w dniu pobrania środków.

Dowód: umowa o kredyt konsolidacyjny nr KK/ (...) z dnia 12 sierpnia 2006 r. (k. 31-36, 156-161, 769-775, 819-826, 870-876 akt);

Powodowie mają świadomość wszelkich konsekwencji prawnych i faktycznych wynikających z ustalenia przez Sąd nieważności umowy kredytu i godzą się na nie.

Dowód: oświadczenia powodów (k. 987-989 akt), pisemne zeznania powodów (k. 912, 914-915, 921, 924-927, 933-935 akt);

Całość kredytu została przez pozwany Bank uruchomiona do 22 kwietnia 2008 r. Do dnia złożenia pozwu powodowie uiszczali raty kapitałowo-odsetkowe na bieżąco – dawniej w polskim złotym, a później we franku szwajcarskim. Na dzień złożenia pozwu kwota wpłacona przez powodów na rzecz pozwanego nie przewyższyła kwoty, jaką otrzymali oni od pozwanego w ramach kredytu. Powodowie w kolejnych latach wpłacili z tytułu nieważnej umowy kredytu na rzecz pozwanego następujące kwoty: - sierpień 2006 r. – grudzień 2007 r. – kwota 23 091,79 zł, - styczeń 2008 r. – grudzień 2009 r. – kwota 39 846,16 zł, - styczeń 2010 r. – grudzień 2011 r. – kwota 42 170,24 zł, - styczeń 2012 r. – grudzień 2013 r. – kwota 46 232,88 zł, - styczeń 2014 r. – grudzień 2015 r. – kwota 45 669,47 zł, - styczeń 2016 r. – grudzień 2017 r. – kwota 24 377,13 zł, - styczeń 2018 r. – luty 2019 r. – kwota 7 037,69 CHF

Łącznie powodowie wpłacili za okres od sierpnia 2006 r. do lutego 2019 r. kwoty 221 387,67 zł oraz 7 037,69 CHF.

Dowód: zestawienie spłat rat w poszczególnych latach wraz z tablicą transz (k. 37-44, 950 akt), szczegółowy harmonogram spłaty kredytu (k. 153-154, 286, 289-290, 292-293, 295-296, 298-299, 301-302, 304-305, 764, 765 akt), zestawienie transakcji od dnia 21 sierpnia 2006 r. do dnia 23 sierpnia 2019 r. (k. 266-284 akt), zaświadczenie o wysokości spłat odsetek od kredytu hipotecznego (k. 285, 288, 291, 294, 297, 300, 303 akt), wyciąg łączony (k. 330-411 akt), zaświadczenie o poniesionych kosztach od kredytu hipotecznego (k. 949-957 akt);

Następnie, pismem z dnia 25 kwietnia 2019 r. powodowie wezwali pozwanego do zawarcia ugody, bądź podjęcia negocjacji w przedmiocie jej treści – w związku z abuzywnością postanowień umowy i Regulaminu dotyczących indeksacji kredytu. Pismem z dnia 17 maja 2019 r., nadanym bezpośrednio na adres powodów, pozwany wskazał, iż nie znajduje podstaw do zawarcia ugody w przedmiocie wzajemnego rozliczenia się stron. Bank uznał, że przedmiotowa umowa w jego ocenie nie jest umową nieważną.

Dowód : wezwanie do zapłaty z dnia 25 kwietnia 2019 r. wraz z dowodem odbioru (k. 63-66 akt), pismo pozwanego Banku do powodów z dnia 17 maja 2019 r.;

Powódka M. H. (1) ma 58 lat, posiada wykształcenie wyższe teologiczne, natomiast powód M. H. (2) ma 54 lat i również posiada wykształcenie wyższe teologiczne.

Powódka J. B. ma 85 lat i także posiada wykształcenie wyższe technologiczne.

Powodowie nie posiadają specjalistycznej wiedzy z dziedziny finansów i bankowości. Powodowie jako kredytobiorcy i konsumenci zwrócili się o udzielenie kredytu do pozwanego traktując Bank jako instytucję zaufania publicznego. Działając w zaufaniu do Banku nie podejrzewali, że w treści umowy mogą znajdować się postanowienia niedozwolone. W rozmowach z powodami nie poruszano również kwestii zabezpieczenia kredytobiorców na wypadek wahań kursów franka szwajcarskiego.

Dowód: pisemne zeznania powodów (k. 912, 914-915, 921, 924-927, 933-935 akt).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie złożonych przez strony postępowania do akt sprawy dokumentów urzędowych i prywatnych oraz na podstawie pisemnych zeznań świadków oraz pisemnych zeznań powodów.

Sąd uwzględnił dokumenty prywatne i urzędowe powołane w stanie faktycznym. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł ku temu podstaw z urzędu, uznając tym samym wszystkie dokumenty za w pełni wiarygodny materiał dowodowy .

Sąd przy ustalaniu stanu faktycznego niniejszej sprawy uznał za nieistotny dla sprawy, niecelowy przedłożony przez pozwanego materiał dowodowy w postaci ocen i publikacji ekonomiczno-prawnych uznając, że przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych w sprawie stanowiłoby naruszenie przepisu art. 278 § 1 k.p.c. dotyczącego przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Dokumenty te bezsprzecznie stanowią wyraz wiedzy specjalistycznej ich

autorów i noszą pozór opinii biegłych sądowych, jednakże z uwagi na ich powstanie poza niniejszym procesem, nie podlegają one rygorom właściwym dla opinii biegłych, w konsekwencji czego stanowić mogły jedynie wyraz poglądów wzmacniających argumentację strony.

Z uwagi na panującą epidemię koronawirusa i utrudnienia z nią związane w postaci osobistego stawiennictwa na terminie rozpraw, Sąd postanowił dopuścić dowód z zeznań zarówno powodów, jak i świadków w formie pisemnej. Zeznania powodów Sąd ocenił jako wiarygodne.

Powodowie zeznawali w sposób spontaniczny i logiczny, a nadto zeznania te korespondowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, który nie budził wątpliwości.

Zeznania powodów okazały się istotne w zakresie ustalenia okoliczności poprzedzających zawarcie umowy, ustalenia celu na jaki powodowie zaciągnęli kredyt, a także co do świadomości powodów jako konsumentów w momencie podpisywania umowy. Na ich podstawie Sąd czynił także ustalenia co do okoliczności, w jaki sposób odbywała się spłata kredytu.

Za wiarygodne, choć nie w pełni przydatne, uznane zostały pisemne zeznania świadków P. D., J. C. oraz M. S.. Na ich podstawie Sąd ustalił w jaki sposób następowało opracowywanie Tabel kursów walut w pozwanym Banku, a także jak wyglądała procedura oceny zdolności kredytowej klientów zainteresowanych zawarciem umowy kredytu waloryzowanego oraz czy mieli oni możliwość negocjowania poszczególnych postanowień umownych. Z kolei, zeznania świadków H. B. (2), D. W. oraz K. M. (1) okazały się zupełnie nieprzydatne dla Sądu w niniejszej sprawie. Świadek H. B. (2) rozpoczęła swoją pracę w pozwanym Banku w 2011 r., a więc nie miała żadnej możliwości znać wcześniej obowiązujących procedur związanych z zawieraniem umów o kredyty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, w tym (...). Dodatkowo do obowiązków pracowniczych tego świadka nie należało zawieranie umów o kredyty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej. Odnosząc się do zeznań świadków K. M. (1) i D. W., należało wskazać, iż ich wypowiedzi były jedynie ogólnymi stwierdzeniami co do tematyki zawierania kredytów hipotecznych w walucie obcej. Z uwagi na znaczny upływ czasu, świadkowie nie pamiętały ani powodów, ani okoliczności w jakich zawierali oni przedmiotową umowę kredytu. W niniejszej sprawie strona pozwana wnioskuje również o przesłuchanie w charakterze świadka K. M. (2). Postanowieniem z dnia 12 czerwca 2020 r. Sąd dopuścił dowód z jego zeznań w formie pisemnej. Pismem z dnia 3 lipca 2020 r. Sąd wysłał do w/w świadka na adres pozwanego Banku, w którym wcześniej pracował odpis postanowienia o dopuszczeniu dowodu z jego zeznań na piśmie i jednoczesnym zobowiązaniu go do ich złożenia w wyznaczonym terminie (k. 691 akt). Pracownik pozwanego Banku odebrał w/w pismo wraz z zobowiązaniem w dniu 9 lipca 2020 r. (k. 694 akt). Natomiast, pismem z dnia 14 lipca 2020 r. pozwany Bank w odpowiedzi na powyższe poinformował, iż nie ma możliwości przekazania w/w świadkowi zobowiązania do złożenia zeznań na piśmie, z uwagi na fakt, że świadek ten nie jest już pracownikiem pozwanego Banku (k. 696 akt). Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2022 r. Sąd na podstawie art. 235(2) § 1 pkt 5 KPC pominął dowód z opinii biegłego. W ocenie Sądu dowód z jakiegokolwiek opinii biegłego sądowego byłby bowiem w realiach niniejszej sprawy dowodem nieistotnym. Jego przeprowadzanie stało się nieprzydatne w sytuacji uwzględnienia przez Sąd najdalej idącego zarzutu dotyczącego nieważności umowy kredytu, wobec czego możliwym było rozstrzygnięcie sporu na podstawie przeprowadzonych dowodów z dokumentów zebranych w aktach. Dowód z opinii biegłego byłby nadto zbędny w kontekście stwierdzenia abuzywności poszczególnych postanowień umowy kredytu, albowiem w ocenie Sądu brak było podstaw do zastąpienia kwestionowanych klauzul umownych innymi, uznanymi przez Sąd za sprawiedliwe.

Wobec tego, w braku możliwości ingerencji przez Sąd w stosunek umowny łączący powodów z pozwanym Bankiem, brak było konieczności określania wysokości świadczeń stron przy założeniu eliminacji ewentualnych postanowień niedozwolonych, a do tego właśnie zmierzał zawnioskowany dowód z opinii biegłego.

Sąd zważył, co następuje: Z uwagi na treść przepisu z art. 15 zzs (2) ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę

i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie, Sąd po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego w niniejszej sprawie, zamknął rozprawę i wydał orzeczenie na posiedzeniu niejawnym. Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w pełnym zakresie co do roszczenia głównego.

W niniejszej sprawie powodowie ostatecznie domagali się stwierdzenia, że umowa kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...) zawarta dnia 12 sierpnia 2006 r. pomiędzy powodami M. H. (1), M. H. (2) oraz J. B., a pozwanym Bankiem (...) S.A. jest nieważna. Dodatkowo, obok roszczenia o stwierdzenie, iż umowa kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...) zawarta dnia 12 sierpnia 2006 r. pomiędzy powodami M. H. (1), M. H. (2) i J. B., a Bankiem (...) S.A. jest nieważna, powodowie złożyli roszczenie ewentualne o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz: - kwoty 221 388,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu niniejszego pisma do dnia zapłaty, - kwoty 13 071,75 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od dnia następującego po dniu doręczenia pozwanemu niniejszego pisma, do dnia zapłaty. Pozwany wskazał, iż łącząca strony Umowa nie zawiera w swej treści postanowień niedozwolonych, tak jak sugeruje to strona powodowa.

Faktem bezspornym między stronami pozostawało jedynie to, że powodowie zawarli z pozwanym w dniu 14 sierpnia 2006 r. (umowa z dnia 12 sierpnia 2006 r.) umowę, na podstawie której pozwany udzielił powodom kredytu w kwocie 313 504 zł indeksowanego do waluty (...) na 336 miesięcy, przeznaczonego m.in. na cele mieszkaniowe, spłatę kredytu konsumpcyjnego oraz spłatę innego kredytu mieszkaniowego. Przedmiotem kredytowania w rozumieniu postanowień umowy kredytu było prawo użytkowania wieczystego działki gruntu i prawo własności budynku stanowiącego odrębną nieruchomość, dla której Sąd Rejonowy w Poznaniu, XIII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Powierzchnia domu wynosiła 232,09 m² i mieściła się przy ul. (...) w P., nr działki (...). W tej sytuacji niezbędnym było zbadanie postanowień łączącej powodów i pozwanego Bank umowy kredytu w celu ustalenia jej zgodności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego i czy były one dla stron wiążące, co warunkowało zasadność żądania ustalenia nieważności przedmiotowej umowy kredytu – na czym oparto główne żądanie pozwu.

Interes prawny powodów w żądaniu ustalenia nieważności wyżej wskazanej umowy kredytu

W pierwszej kolejności należało rozważyć zasadność zgłoszonego przez powodów żądania ustalenia nieważności umowy kredytu z dnia 12 sierpnia 2006 r. (umowa podpisana w dniu 14 sierpnia 2006 r.).

Zgodnie z przepisem art. 189 KPC, powodowie mogą żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy mają w tym interes prawny. Jak wskazuje się w judykaturze, przedmiotem ustalenia w drodze powództwa przewidzianego w art. 189 KPC mogą być prawa i stosunki prawne, dla ustalenia których właściwa jest droga procesu cywilnego (np. ustalenie nieważności umowy, ugody sądowej, testamentu). Przesłanką merytoryczną powództwa o ustalenie jest interes prawny, rozumiany jako potrzeba ochrony sfery prawnej powodów, którą mogą uzyskać przez samo ustalenie stosunku prawnego lub prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 roku, sygn. akt II CSK 568/10).

Jednocześnie w doktrynie i orzecznictwie trafnie wskazuje się, iż w zasadzie powództwo o ustalenie jest niedopuszczalne, gdy istnieje możliwość wytoczenia powództwa o świadczenie. W takich sytuacjach brak jest bowiem interesu prawnego, gdyż ustalenie jest tylko przesłanką do uwzględnienia roszczenia o świadczenie. Interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego będzie istniał wyjątkowo obok możliwości dochodzenia świadczenia wówczas, gdy ze spornego stosunku wynikają jeszcze dalsze skutki, których dochodzenie powództwem o świadczenie nie jest możliwe lub na razie nie jest aktualne (zob. A. Zieliński, K. Flaga-Gieruszyńska (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Warszawa 2019, komentarz do art. 189, uwaga 4, a także powołane tam: orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1959 roku, sygn. akt 4 CR 537/58, NP 1960, nr 9, s. 1229; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1970 roku, sygn. akt II CR 190/70; orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 września 1953 roku, sygn. akt I C 581/53; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2006 roku, sygn. akt I PK 250/05).

W odniesieniu do powyższego wskazać należy, iż powodowie wykazali interes prawny w ustaleniu nieważności umowy kredytu. Wskazać bowiem należy, iż ustalenie nieważności łączącej strony umowy pozwoli na ustalenie sytuacji

prawnej powodów na przyszłość. Łączący strony stosunek prawny ma charakter długotrwały, albowiem umowa kredytu została zawarta na okres 28 lat. Rozstrzygnięcie to będzie mieć zatem określone konsekwencje dla przyszłych zdarzeń prawnych, a także zapobiegnie występowaniu sporów między stronami z tytułu umowy kredytu w przyszłości. Uwzględnienie żądania w przedmiocie ustalenia nieważności umowy kredytu, a nie jedynie zasądzenie dochodzonej przez powodów kwoty w oparciu o prejudycjalną przesłankę stwierdzenia nieważności umowy, usunie negatywne skutki zawartej przez strony umowy kredytu z dnia 12 sierpnia 2006 r. Dopiero bowiem uwzględnienie takiego żądania usunie z obrotu prawnego nieważną umowę i zapewni powodom ochronę ich prawnie chronionych interesów, w tym umożliwi wykreślenie wpisu hipotek na nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu (por. wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 10 grudnia 2019 roku, sygn. akt XIII C 488/18).

Żądanie ustalenia nieważności umowy kredytu okazało się zasadne w świetle niżej poczynionych rozważań, w świetle których Sąd doszedł do przekonania, iż sporna umowa kredytu pozostaje w sprzeczności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, jak również zawiera w swej treści postanowienia mające charakter abuzywny, co prowadzi do nieważności tejże umowy w całości.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w punkcie 1. wyroku ustalił, że umowa kredytu konsolidacyjnego nr KK/ (...) zawarta dnia 12 sierpnia 2006 r. pomiędzy powodami a pozwanym Bankiem jest nieważna.

Nieważność wyżej wskazanej umowy kredytu Najdalej idącym zarzutem podniesionym przez powodów w niniejszym postępowaniu jest nieważność umowy kredytu konsolidacyjnego zawartej między stronami w dniu 14 sierpnia 2006 r. (umowa z dnia 12 sierpnia 2006 r.). Rozważania merytoryczne rozpocząć należy od analizy i oceny samego charakteru zawartej między stronami w dniu 14 sierpnia 2006 r. umowy kredytu konsolidacyjnego i jej zgodności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Przedmiot rozważań stanowi zwłaszcza kwestia kwoty oraz waluty środków pieniężnych, które Bank postawił do dyspozycji powodów.

Umowa kredytu, w której jedną ze stron jest Bank, a więc – jak wskazuje się w przepisie art. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Prawo bankowe (Dz. U. 1997 nr 140 poz. 939 ze zm.) – osoba prawna utworzona zgodnie z przepisami ustawy, działająca na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym, podlega szczególnemu reżimowi prawnemu.

Zgodnie natomiast z art. 69 § 1 tejże ustawy (w brzmieniu obowiązującym w dacie zawierania spornej Umowy kredytu), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (art. 69 ust. 2 prawa bankowego).

Z powyższego wynika, że kwota i waluta kredytu, stanowią essentialia negotii umowy kredytu i muszą być w sposób jednoznaczny i niebudzący wątpliwości określone przez strony umowy. Kredytobiorcy już na etapie zawierania z Bankiem umowy kredytowej powinni zostać w adekwatny sposób poinformowani przez Bank o istotnych dla nich zasadach związanych z wysokością kredytu i jego spłatą. Nie ulega wątpliwości, że powodowie zwrócili się z wnioskiem kredytowym do pozwanego, wnosząc o udzielenie kredytu hipotecznego na modernizację lokalu mieszkalnego oraz spłatę innego zadłużenia w łącznej kwocie 310 400 zł. Zauważyć w tym miejscu należy, iż w umowie z dnia 12 sierpnia 2006 r. (podpisanej w dniu 14 sierpnia 2006 r.) jako wysokość kredytu oznaczono kwotę 313 504 zł, przy czym przeznaczoną na cele mieszkaniowe – kwota 15 400 zł, spłata kredytu konsumpcyjnego – kwota 137 017,46 zł, spłata innego kredytu mieszkaniowego – kwota 142 982,54 zł, koszty wliczone w kredyt – kwota 3 104 zł, które to kwoty będą

splacane w ustalonych ratach miesięcznych w polskiej walucie z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z Tabelą Kursów Walut Obcych w banku (...) S.A., spłata ta miała następować poprzez potrącanie przez Bank należnych mu kwot z rachunku kredytobiorców w pozwanym Banku .

Z powyższego jednoznacznie wynika, że udzielony powodom kredyt jest kredytem indeksowanym.

Umowę o kredyt indeksowany kursem (...) należy odróżnić od umowy o kredyt denominowany. W przypadku tego pierwszego, kredytobiorca od początku posiada bowiem wiedzę w przedmiocie tego, jaka kwota kredytu zostanie postawiona przez Bank do jego dyspozycji. Umowy takie charakteryzuje to, iż widniejąca na nich kwota kredytu wyrażona jest w polskich złotych. Natomiast w przypadku kredytu denominowanego do waluty obcej sytuacja kształtuje się w sposób odmienny, albowiem podpisując umowę kredytobiorca nie posiada wiedzy co do kwot, jakie otrzyma w momencie uruchomienia kredytu.

W ocenie Sądu powodom finalnie została wypłacona kwota kredytu w PLN, jednak poszczególne raty kapitałowo-odsetkowe kredytu opiewały na inną jeszcze kwotę, a to z uwagi na dokonywaną każdorazowo indeksację poprzez zastosowanie kursu sprzedaży waluty kredytu obowiązującym obowiązującego w Banku w dniu dokonywania spłaty poszczególnych rat, wg aktualnej Tabeli kursów walut Banku (...) S.A. ogłaszanej w siedzibie Banku z zastosowaniem zasad ustalania kursów walut obowiązujących w Banku.

Powodowie przez kilkanaście lat po zawarciu umowy kredytowej spłacali (i spłacają nadal) kredyt w walucie innej, aniżeli ta wskazana w harmonogramie spłat. Ponadto nie zaproponowano powodom na moment zawarcia umowy spłaty swojego zobowiązania bezpośrednio w walucie (...). Dla oceny prawnej ważności zawartej między stronami umowy kredytu konsolidacyjnego kluczowe jest więc zweryfikowanie jej pod kątem spełniania wymogów określonych w wyżej przywołanym przepisie prawa bankowego. Należy mieć przy tym na względzie fakt, iż w obecnym kształcie (obowiązującym od 26 sierpnia 2011 roku.), przepis art. 69 prawa bankowego wprost przewiduje w ustępie 3. możliwość zawierania umów o kredyt indeksowany do waluty obcej, co wskazuje na akceptację ze strony ustawodawcy dla zawierania takich umów.

Z drugiej strony należy pamiętać, że od profesjonalisty, jakim jest Bank, należy wymagać, aby formułował zawierane z konsumentami umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej w sposób zgodny z wymogami wynikającymi z art. 69 prawa bankowego.

W ocenie Sądu samo zastosowanie mechanizmu indeksacyjnego (waloryzacyjnego), zakładającego przeliczenie kwot wypłaconego kredytu i wysokości rat kapitałowo-odsetkowych według kursów różnych walut nie jest co do zasady niezgodne z art. 69 prawa bankowego i to także w brzmieniu obowiązującym w dacie podpisywania przedmiotowej umowy. Umowa kredytu indeksowanego mieści się w ogólnej konstrukcji umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant. Zastosowanie konstrukcji przeliczeń pomiędzy walutą krajową i obcą w celu ustalenia wysokości świadczeń, co do których obowiązane są strony, nie narusza istoty umowy kredytu i mieści się w granicach swobody umów (por. wyrok SN z 11.12.2019r. VCSK 328/18, 22.01.2016r. I CSK 1049/14).

Zatem kwota kredytu miała zostać postawiona kredytobiorcom w złotych polskich i w tej walucie została im wypłacona, zaś spłata rat miała być dokonywana w złotych po uprzednim przeliczeniu wg rat (...) zgodnie z Tabelą kursów.

Istotne jest, że w umowie kredytu konsolidacyjnego nie określono w jaki sposób zostanie określone saldo kredytu w (...), stanowiące podstawę określenia świadczenia kredytobiorców, tj. kursu kupna/sprzedaży (...). Zawarta przez powodów oraz pozwany Bank - umowa kredytu konsolidacyjnego była wadliwa z powodu narzuconego przez Bank sposobu ustalania wysokości rat kapitałowo-odsetkowych, a także odsetkowych, stanowiących główne świadczenie kredytobiorców tj. powodów jako zobowiązanych z tytułu Umowy kredytu. Kluczowym dla wyliczenia wysokości zobowiązania powodów było odwołanie się do kursów franka szwajcarskiego, podczas gdy ani umowa kredytu ani stanowiący jej integralną część Regulamin kredytu tj. Regulamin kredytowania osób fizycznych w ramach usług bankowości hipotecznej w Banku (...) S.A. nie określały zasad ustalania kursów (...) w sposób prawidłowy. Pozostaje bowiem w sprzeczności z naturą stosunku zobowiązaniowego i nie jest dopuszczalne przyznanie jednej tylko ze stron

(w tym przypadku - Bankowi) możliwości zmiany warunków umowy (por. uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 1991 roku, sygn. akt III CZP 15/91, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2014 roku, sygn. akt IV CSK 597/13).

Nie mieści się w granicach swobody umów umowa, w której jedna ze stron może dowolnie wpływać na zakres własnego zobowiązania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 października 2017 roku, sygn. akt VI ACa 726/16).

O ostatecznej wartości kredytu (...) powodowie dowiedzieli się najwcześniej w dniu wypłaty środków. Nie może być więc mowy o jasnym określeniu kwoty kredytu w (...) i wpływu powodów na jej określenie na etapie zawierania umowy. Powodowie nie mieli więc pewności, ile wyniesie wysokość ich kredytu wyrażona we franku szwajcarskim na dzień zawierania zobowiązania czy też wypłaty kredytu, bo ta była uzależniona od kursu (...) określonego w dniu uruchomienia środków w Tabeli kursowej banku. Wybór dnia wypłaty, a przy tym także i kursu (...) należał wyłącznie do pozwanego. W umowie nie znalazł się żaden zapis konstruujący zasadę, według której nastąpi faktyczne ustalenie salda kredytu w (...) na datę jego uruchomienia.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu, o ile sporna Umowa jednoznacznie określała zobowiązanie Banku określając kwotę kredytu na 313 504 zł i podając sposób jej wypłaty, o tyle na podstawie zapisów spornej umowy nie można ustalić zobowiązania kredytobiorców (powodów). Nie zawarto bowiem jasnych i obiektywnych zasad według, których kapitał określony w PLN miał zostać przeliczony ma (...).

Skoro nie ma zasady określenia salda kredytu w (...) nie ma podstaw dla wyliczenia rat kapitałowo-odsetkowych w tej walucie. Umowa nie zawiera zatem istotnego elementu mechanizmu waloryzacji, a tym samym nie zawierała uregulowań pozwalających na jednoznaczne ustalenie zobowiązania kredytobiorców, polegającego na zwrocie wykorzystanego kredytu przeliczonego na (...). W umowie nie opisano bowiem reguł, na podstawie których pozwany Bank określił ostateczne saldo kredytu, a podkreślić należy, że wartość ta stanowi punkt wyjścia do określenia całego zobowiązania kredytobiorców.

Wskazać także należy, że art. 69 prawa bankowego wzbogacony został o regulację odnoszącą się do kredytów indeksowanych oraz denominowanych.

Zgodnie bowiem z ustępem 2. pkt 4a) tego artykułu, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Regulacja ta wprowadzona została tzw. ustawą antyspreadową, tj. ustawą z 29 lipca 2011 roku – o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984).

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 19 marca 2015 roku (sygn. akt IV CSK 362/14), dokonany przez ustawodawcę zabieg miał na celu utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad. Wprowadzono narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia.

Należy dodać, iż zgodnie z art. 4 wyżej wskazanej nowelizacji prawa bankowego, w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie Bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Przedstawiona regulacja nie stanowi jednak podstaw do sanowania wadliwych umów.

W żaden sposób nie wynika to z treści wprowadzonych przepisów. Należy zatem uznać, że ustawodawca wprowadzając ustawę antyspreadową miał na celu doprecyzowanie reguł ustalania kursów wymiany walut oraz nieodpłatne umożliwienie dokonywania spłat bezpośrednio w walucie co do umów ważnie zawartych oraz zawierających dozwolone, choć wymagające doprecyzowania reguł ustalania kursów wymiany walut oraz nieodpłatne umożliwienie dokonywania spłat bezpośrednio w walucie co do umów ważnie zawartych oraz zawierających dozwolone, choć wymagające doprecyzowania klauzule. Nawet przy przyjęciu innego założenia skutek sanujący nie mógłby zostać osiągnięty, bo ustawa ta nie przewidywała gotowych do zastosowania przepisów, które mogłyby wprost zastąpić klauzule umowne uznane za abuzywne. Z kolei umożliwienie spłaty bezpośrednio w walucie indeksacji nie rozwiązuje w żaden sposób problemu ustalenia kursu, po którym została przeliczona na (...) kwota kredytu oddana do dyspozycji kredytobiorcy.

W ocenie Sądu powyższe rozważania prowadzą do konkluzji, że przedmiotowa umowa nie spełnia wymogów z art. 69 Prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym w dacie zawierania umowy.

Umowa nie zawiera istotnego, koniecznego elementu jakim jest wskazanie zasad określenie sposobu ustalenia salda kredytu w walucie indeksacji, co jest niezbędne dla ustalenia zobowiązania kredytobiorców – czyli zasad korzystania i zwrotu wykorzystanego kredytu.

W tym stanie rzeczy przedmiotową umowę zawartą między powodami a pozwanym Bankiem należy uznać za nieważną z uwagi na jej sprzeczność z wymogami prawa (art. 58 § 1 k.c.). Brak jest przy tym podstaw dla dokonania sanacji wadliwie zawartej umowy.

Rozważania w przedmiocie abuzywności klauzul indeksacyjnych W dalszej kolejności rozważyć należało zarzut strony powodowej dotyczący występowania w umowie kredytu konsolidacyjnego z dnia 12 sierpnia 2006 r. (umowa podpisana w dniu 14 sierpnia 2006 r.) klauzul niedozwolonych.

Wskazać należy, iż kwestia zastosowania przez pozwanego w umowie postanowień abuzywnych, niewiążących powodów jako konsumentów ex tunc, jest wtórną względem nieważności umowy z przyczyn wyżej wskazanych.

Ochronie konsumenta służą w tym zakresie postanowienia art. 385¹ k.c., art. 385² k.c. oraz art. 385³ k.c., dotyczące klauzul niedozwolonych w umowach zawieranych z udziałem konsumentów i sądowej kontroli takich umów. Wprowadzenie tych przepisów do polskiego systemu prawnego stanowiło implementację dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i miały na celu wzmocnienie poziomu ochrony konsumenta jako zazwyczaj słabszej strony stosunku prawnego, którego drugą stroną jest przedsiębiorca. Należy przy tym jednak zauważyć, iż jak wskazano w preambule powyższej dyrektywy: „Państwa Członkowskie w poszanowaniu postanowień Traktatu powinny mieć możliwość zapewnienia konsumentom wyższego poziomu bezpieczeństwa poprzez wprowadzenie przepisów prawa krajowego bardziej rygorystycznych niż przewidziane w niniejszej dyrektywie”. Prowadzi to do wniosku, iż w sytuacji sprzeczności postanowienia umowy z przepisem ustawy o charakterze bezwzględnie obowiązującym, nie zachodzi potrzeba odwoływania się do konstrukcji klauzul niedozwolonych, nawet jeżeli dane postanowienie może być jednocześnie za taką klauzulę uznane. Dalej idący wniosek jest taki, iż możliwym jest uznanie przez sąd nieważności całości lub części czynności prawnej na podstawie art. 58 § 1 albo 3 k.c., przy jednoczesnym przyjęciu, iż dane postanowienie jest klauzulą niedozwoloną, a skutkiem takiego zabiegu będzie bezwzględna nieważność czynności prawnej, a nie uznanie jej za niewiążącą konsumenta (wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie z 12 października 2018 roku, sygn. akt VI C 2137/17).

Mając na uwadze stałe kształtowanie się orzecznictwa sądów polskich w zakresie ważności umów o kredyt denominowany do waluty obcej oraz kredyt indeksowany kursem waluty obcej - Sąd uznał za zasadne poczynienie równoległych rozważań w przedmiocie występowania w treści umowy z dnia 12 sierpnia 2006 r. (podpisanej w dniu 14 sierpnia 2006 r.) klauzul niedozwolonych, traktując fakt ich występowania jako dodatkowy argument przemawiający za stwierdzeniem nieważności zawartej przez strony umowy.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Jak słusznie wskazuje się w literaturze, ochrona konsumenta przed klauzulami abuzywnymi zawartymi w umowach i wzorcach umownych jest skuteczna z mocy samego prawa. Sąd, rozpoznając sprawę między konsumentem a przedsiębiorcą, może dokonywać ustaleń w tym przedmiocie także z urzędu (A. Kidyba (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, wyd. II, Warszawa 2014, komentarz do art. 385¹, uwaga 13). W judykaturze podkreślono nadto, iż w myśl dominującego stanowiska, które pozostaje w zgodzie z prawem unijnym, brak związania konsumenta niedozwolonym postanowieniem oznacza, że nie wywołuje ono skutków od samego początku i ex lege, a sąd winien wziąć to pod uwagę z urzędu. Oceny zaś czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonywać należy według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 roku, sygn. akt III CZP 29/17). Również zdaniem (...) sąd krajowy obowiązany jest badać abuzywność postanowień umownych z urzędu, a w przypadku gdy uzna dany warunek za nieuczciwy, nie stosuje go, chyba że konsument się temu sprzeciwi (wyrok (...) z dnia 4 czerwca 2009 roku w sprawie P. Z.. Vs ErzsébetSustiknéGyórfi, sygn. akt C-243/08).

Wyżej przytoczony przepis art. 385¹ § 1 k.c. formułuje więc trzy przesłanki uznania postanowień umownych za abuzywne, którymi są: konsumencki charakter umowy (umowa została zawarta z konsumentem), kształtowanie praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszenie interesów konsumenta przez te postanowienia.

Jednocześnie przepis ten wskazuje na dwie sytuacje, w których określone postanowienia nie mogą zostać uznane za niedozwolone, a mianowicie jeżeli: zostały one indywidualnie uzgodnione z konsumentem bądź jeżeli określają główne świadczenia stron i sformułowane są w sposób jednoznaczny.

Jak słusznie wskazuje się w literaturze, ochrona konsumenta przed klauzulami abuzywnymi zawartymi w umowach i wzorcach umownych jest skuteczna z mocy samego prawa.

Sąd, rozpoznając sprawę między konsumentem a przedsiębiorcą, może dokonywać ustaleń w tym przedmiocie także z urzędu [A. K. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, wyd. II, W. 2014, komentarz do art. 385¹, uwaga 13].

W myśl dominującego stanowiska doktryny, które pozostaje w zgodzie z prawem unijnym, brak związania konsumenta niedozwolonym postanowieniem oznacza, że nie wywołuje ono skutków od samego początku i ex lege, a sąd winien wziąć to pod uwagę z urzędu. Oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone, dokonywać należy według stanu z chwili zawarcia umowy (por. uchwała (7) SN z 20.6.2018 roku, III CZP 29/17).

Sąd krajowy obowiązany jest badać abuzywność postanowień umownych z urzędu, a w przypadku gdy uzna dany warunek za nieuczciwy, nie stosuje go, chyba że konsument się temu sprzeciwi (por. wyrok (...) z dnia 4 czerwca 2009 roku w sprawie P. Z.. Vs E. G., sygn. akt C-243/08).

W niniejszej sprawie nie było sporu co do konsumenckiego charakteru umowy. Zgodnie z art. 22¹ k.c. za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową, a a *contratio* – na podstawie art. 431 k.c. – za przedsiębiorcę uważa się podmiot prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

W świetle powyższych uregulowań w niniejszej sprawie powodowie w ocenie Sądu w momencie zawierania spornej umowy kredytu konsolidacyjnego byli konsumentami, remontowali za pobrany kredyt dom, służący wyłącznie potrzebom mieszkaniowym oraz jego część przeznaczyli na spłatę innego kredytu konsumpcyjnego oraz kredytu mieszkaniowego. Z kolei Bank miał status przedsiębiorcy.

Odnosząc się w dalszej kolejności do kwestii indywidualnego uzgodnienia z konsumentami treści określonych postanowień, należy wskazać, iż za nieuzgodnione indywidualnie ustawa uznaje te postanowienia, na których treść konsumenci nie mieli rzeczywistego wpływu – w szczególności chodzi o postanowienia umowy przejęte z wzorca umowy zaproponowanego konsumentom przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie spoczywa na tym, kto się na to powołuje (art. 385¹ § 4 k.c.).

Wzorce umowne to klauzule opracowane przed zawarciem umowy i wprowadzane do stosunku prawnego przez jedną ze stron w ten sposób, że druga strona nie ma wpływu na ich treść (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 listopada 2011 roku, sygn. akt V ACa 546/11).

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, powodowie przystąpili jedynie do umowy o zaproponowanej przez pozwaną Bank treści (gotowy wzorzec umowy), nie mając wpływu na kształtowanie zawartości poszczególnych jej postanowień. W toku postępowania ustalono także, że powodowie jedynie podpisali umowę przygotowaną przez Bank, nie dostali wzoru umowy do przeczytania i przemyślenia wcześniej przed jej podpisaniem. Jedynym elementem, jaki podlegał indywidualnemu uzgodnieniu była w rzeczywistości kwota kredytu oraz ilość rat kredytu. Brak indywidualnego uzgodnienia kwestionowanych przez stronę powodową postanowień umownych dotyczących indeksacji wynika także z samego charakteru zawartej umowy, która oparta została o treść stosowanego przez Bank wzorca umownego. Pozwany nie wykazał przy tym w trakcie postępowania, aby kwestionowane przez powodów postanowienia umowne zostały indywidualnie uzgodnione, w szczególności Bank nie udowodnił, ażeby indywidualnie uzgodnił z powodami zawarte w umowie klauzule przeliczeniowe.

Jedynie na marginesie wskazać należy, iż w orzecznictwie wyrażono pogląd, iż nawet, jeżeli konsument znał i rozumiał treść danego postanowienia oraz zgodził się na wprowadzenie go do umowy, można je uznać za nieuzgodnione indywidualnie, jeżeli treści tego postanowienia nie sformułowano w toku negocjacji z konsumentem (wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 30 sierpnia 2018 roku, sygn. akt I ACa 316/18).

Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, iż zgodnie z poglądami prezentowanymi w doktrynie prawa prywatnego, pojęcie głównego świadczenia stron w myśl wyżej wskazanego przepisu może być rozumiane w sposób różny. Można je rozumieć jako obejmujące te elementy umowy, które są konieczne do tego, aby umowa ta w ogóle doszła do skutku. Można je rozumieć również inaczej, jako obejmujące elementy typizujące daną umowę jako ukształtowaną w określony sposób w ustawie (K. Osajda (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2019, komentarz do art. 385¹, uwaga 23). K. O. dodaje przy tym, że w judykaturze preferuje się wąskie rozumienie tego pojęcia.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2004 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I CK 635/03, wskazał, iż analizowane pojęcie interpretować należy w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy.

Najbardziej trafnym wydaje się być stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w wyroku z dnia 8 listopada 2012 roku, sygn. akt I CSK 49/12, zgodnie z którym z uwagi na to, że zasięg pojęcia głównych świadczeń stron, którym ustawodawca posłużył się w art. 385(1) § 1 k.c. musi być zawsze ustalany in casu z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz celu zawieranej umowy, a to z uwagi na możliwe kontrowersje w jego ustalaniu, w szczególności w braku przesądzającego znaczenia to, czy wspomniane świadczenia należą do essentialia negotii.

Jednocześnie, jak trafnie wskazał Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 20 września 2017 roku, wydanym w sprawie C- (...), a także w wyroku z dnia 30 kwietnia 2014 roku, wydanym w sprawie C- (...), iż poprzez umowę kredytową kredytodawca zobowiązuje się głównie udostępnić kredytobiorcy określoną kwotę pieniężną, zaś kredytobiorca – głównie spłacać tę sumę w przewidzianych terminach, zasadniczo z odsetkami. Świadczenia podstawowe tej umowy odnoszą się zatem do kwoty pieniężnej, która musi być określona w stosunku do waluty wypłaty i określonej spłaty. Jak wskazano, okoliczność, że kredyt musi zostać spłacony w określonej walucie, nie ma

związku z posiłkowym sposobem płatności, lecz związana jest z samym charakterem zobowiązania dłużnika, przez co stanowi podstawowy element umowy kredytowej.

Przechodząc do oceny czy sporne klauzule określały główne świadczenia stron wskazać należy, iż do tej pory w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że postanowienia przewidujące przeliczenie oddawanej do dyspozycji kwoty kredytu oraz spłacanych rat na inną walutę nie określają głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c., lecz kształtują jedynie dodatkowy mechanizm indeksacyjny (waloryzacyjny) tych świadczeń (odnośnie konstrukcji i dopuszczalności umowy kredytu indeksowanego patrz m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 roku, sygn. akt I CSK 1049/14, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2015 roku, sygn. akt IV CSK 362/14). Jednakże dokonana została weryfikacja dotychczasowego stanowiska, albowiem Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11 grudnia 2019 roku wskazał, że: za postanowienia umowne mieszczące się w pojęciu "głównego przedmiotu umowy" w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. należy uważać te, które określają podstawowe świadczenia w ramach danej umowy i które z tego względu charakteryzują tę umowę. Za takie uznawane są m.in. postanowienia (określane niekiedy jako "klauzule ryzyka walutowego"), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy-konsumenta ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększenia kosztu kredytu. Tym samym Sąd podzielił stanowisko Sądu Najwyższego w zakresie tego, że zastrzeżone w przedmiotowej umowie klauzule waloryzacyjne określają główne świadczenie kredytobiorcy. W konsekwencji w ten sposób należy też ocenić postanowienie (część postanowienia) stanowiące część mechanizmu indeksacyjnego (również obecnego w niniejszej umowie), określające sposób oznaczenia kursu miarodajnego dla przeliczenia walutowego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2019 roku, sygn. akt V CSK 382/18, z dnia 4 kwietnia 2019 roku, sygn. akt III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, i z dnia 9 maja 2019 roku, sygn. akt I CSK 242/18, nie publ.).

Wobec powyższego i aktualnego stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 11 grudnia 2019 roku (sygn. akt V CSK 382/18), bezsprzecznie należało uznać, iż klauzule waloryzacyjne określają podstawowe świadczenia stron w ramach Umowy kredytu.

Nie sposób byłoby bowiem uznać, iż postanowienia te jedynie posiłkowo określają sposób zmiany wysokości świadczenia kredytobiorców w przeszłości, albowiem wprost to świadczenie określają.

W ocenie Sądu, powołane przez powodów postanowienia umowne, należy ponadto uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami, naruszające jednocześnie w sposób rażący interesy konsumenta. Poddany pod rozagę przepis kodeksu cywilnego wymaga nadto dla uznania klauzul za abuzywne, aby kształtowały prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały jego interesy.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 9 maja 2013 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt VI ACa 1433/12: „istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka, który w stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się rzetelnym informowaniem ich o uprawnieniach wynikających z umowy, a także nie wykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, bądź wywołania błędnego przekonania u konsumenta, przy wykorzystaniu jego niewiedzy lub naiwności.”.

Natomiast w wyroku z dnia 13 lipca 2005 roku Sąd Najwyższy wskazał, że rażące naruszenie interesów konsumenta można rozumieć jako nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Z kolei działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku.

W doktrynie wskazuje się, że dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej. Przez pojęcie dobrych obyczajów rozumie się pewien powtarzalny wzorzec zachowań, aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Ich treści kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi.

Jako sprzeczne z dobrymi obyczajami podaje się przykładowo: działania wykorzystujące niewiedzę, naiwność czy brak doświadczenia konsumenta, podeszły wiek, zmierzające do dezinformacji, wywołujące błędne przekonanie konsumenta. Chodzi więc o działania określane jako nieuczciwe, nierzetelne, niefachowe, nadużywające zasadę zaufania i lojalności stron kontraktu i odbiegające na niekorzyść konsumenta od przyjętych standardów postępowania. Przeważnie jednak Sąd Najwyższy odwołuje się do formuły, zgodnie z którą przez działanie wbrew dobrym obyczajom należy rozumieć wprowadzenie do wzorca klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., sygn. akt I CK 832/04, Biul. SN 2005, nr 11, s. 13; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2006 roku, sygn. akt I CSK 173/06, LEX nr 395247; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2012 roku, sygn. akt I CSK 49/12, OSNC 2013, nr 6, poz. 76 z glosami K. Zdun-Załęskiej, LEX nr 1284693, i A. Brytana, Prawo cywilne. Glosy, red. F. Zoll, S. Daniluk, Warszawa 2016, s. 107; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013 roku, sygn. akt I CSK 660/12, LEX nr 1408133; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 roku, sygn. akt I CSK 149/13, OSNC 2014, nr 10, poz. 103, z omówieniem M. Bączyka, Przegląd orzecznictwa, M. Pr. Bank. 2014, nr 11, s. 74; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 sierpnia 2015 roku, sygn. akt I CSK 611/14, LEX nr 1771389; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2015 roku, sygn. akt I CSK 800/14, OSNC 2016, nr 9, poz. 105; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2015 roku, sygn. akt I CSK 945/14, LEX nr 1927753).

Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami – wymaganiami dobrej wiary (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 roku, sygn. akt I CSK 125/15, OSNC-ZD 2017, nr A, poz. 9). Właśnie brak równowagi kontraktowej jest najczęściej wskazywanym przejawem naruszenia dobrych obyczajów drogą zastosowania określonych klauzul umownych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, sygn. akt I CK 832/04, Prawo Bankowe, 2006, nr 3, s. 8).

Rażące naruszenie interesów konsumenta polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na jego niekorzyść. Obydwa te kryteria – sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta – powinny być spełnione łącznie (por. powołany już wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2004 roku, sygn. akt I CK 635/03 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 roku, sygn. akt I CK 832/04, niepubl.). Naruszenie interesów konsumenta, aby było rażące, musi być doniosłe. Ocena, czy dane postanowienie wzorca umowy, kształtując prawa i obowiązki konsumenta, „rażąco” narusza jego interesy uzależniona jest od tego, czy wynikająca z tego postanowienia nierównowaga praw i obowiązków stron (nierównowaga kontraktowa) na niekorzyść konsumenta jest istotna, znacząca. Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami, gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny oraz uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem tej nierównowagi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 2016 roku, sygn. akt I CSK 125/15, jak i orzecznictwo (...) w tym zakresie). Natomiast interesy konsumenta należy rozumieć szeroko i zaliczyć tu można, między innymi, dyskomfort konsumenta spowodowany takimi okolicznościami jak; strata czasu, naruszenie prywatności, niedogodności organizacyjne, wprowadzenie w błąd oraz inne uciążliwości, jakie mogłyby powstać na skutek wprowadzenia do zawartej umowy ocenianego postanowienia. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy groźących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem (np. seniorzy, dzieci).

Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres groźących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 czerwca 2006 roku, sygn. akt VI ACa 1505/05).

W ocenie Sądu wskazane klauzule indeksacyjne, usytuowane w § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy kredytu oraz w § 3 ust. 2 i § 8 ust. 3, a także § 5 ust. 14, § 7 ust. 5 i § 9 ust. 4 Regulaminu przewidują waloryzację kredytu kursem (...) oraz określają mechanizm postępowania w przypadku kredytu indeksowanego kursem waluty obcej.

W ocenie Sądu w/w postanowienia kształtują relację Banku z konsumentami w sposób dalece nieprawidłowy, albowiem prowadzą do zaburzenia elementarnej równowagi pomiędzy stronami umowy kredytowej. Bezpośredni i kluczowy wpływ na wysokość salda zadłużenia z tytułu kredytu, jak i także wysokość każdej z rat kapitałowo-

odsetkowych ma bowiem sposób tworzenia Tabel kursowych Banku. Należy podkreślić, iż w przedmiotowej sprawie dobrym obyczajem było to, aby pozwany Bank dał powodom swoistą pewność i zagwarantował im przejrzystość oraz klarowność łączącego strony stosunku prawnego.

Umowy kredytowe indeksowane kursem franka szwajcarskiego (jak i znajdujące do nich zastosowanie wzorce umów) winny być dla konsumentów (klientów banków) w pełni przejrzyste i zrozumiałe.

Powodowie powinni mieć jasność co do spełniania, jakich świadczeń są zobowiązani, powinni móc w sposób bezproblemowy wyliczyć wysokość kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych, a także mieć pełną świadomość co do salda swojego zadłużenia. Za niedopuszczalne należy więc uznać stworzenie kilkunastu szczegółowych paragrafów w umowie kredytu oraz tworzenie obszernego załącznika do umowy, objaśniających poszczególne aspekty jej funkcjonowania, w tym odnoszących się do mechanizmu indeksacji, przy jednoczesnym braku zwięzłego i zrozumiałego dla przeciętnego człowieka przedstawienia techniki indeksacji i zasad tworzenia Tabel kursowych Banku. W takiej sytuacji bezsprzecznie pozwany Bank był wyłącznie władnym w zakresie ustalania wysokości kursów walut wskazanych w jego Tabeli kursowej.

W zawartej przez strony umowie kredytu konsolidacyjnego z dnia 12 sierpnia 2006 r. (podpisanej w dniu 14 sierpnia 2006 r.) nie zostały zawarte postanowienia, które w sposób precyzyjny wskazywałyby sposoby, jakie zastosowane zostaną w celu przeliczenia waluty zobowiązania, ustalenia wysokości poszczególnych transz do wypłaty czy też poszczególnych rat kredytu. Zawarte w umowie klauzule określały wyłącznie sam mechanizm postępowania. Nie można uznać za precyzyjne postanowienia, zgodnie z którym w przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej, wypłata środków następuje w złotych, jednak raty są określane w obcej walucie, po przeliczeniu według kursu zgodnie z Tabelą kursów walut ogłaszaną w siedzibie Banku (nie wiadomo, w jaki sposób te tabele są przez Bank ustalane). Jest to zapis zawily i nieprzejrzysty.

Dla Sądu oczywistym jest (na podstawie materiału dowodowego), że postanowienia umowne w zakresie mechanizmu indeksacji nie były z powodami M. H. (1), M. H. (2) oraz J. B. indywidualnie uzgadniane i nie były przedmiotem jakiegokolwiek negocjacji. niesprecyzowanie w umowie kredytu sposobu ustalania kursu franka szwajcarskiego przekłada się na dowolność Banku w doborze kryteriów ustalania tego kursu. O faktycznym kształcie wewnętrznej Tabeli kursowej decydował bowiem, w sposób arbitralny, wyłącznie pozwany. Powodowie jako konsumenci nie mieli ani wiedzy, ani możliwości wywarcia jakiegokolwiek wpływu na ustalenie kursu kupna i sprzedaży (...), a sytuacja taka prowadziła do zaburzenia jakiegokolwiek równowagi stron umowy kredytu. Za uznaniem za klauzulę niedozwoloną postanowienia wprowadzającego mechanizm przeliczania walut według kursów określonych przez Bank w Tabeli kursów przemawia nadto, wydany wprawdzie w innej sprawie, lecz mogący per analogiam znajdować zastosowanie również w niniejszej sprawie, wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w W. z dnia 27 grudnia 2010 roku (sygn. akt XVII AmC 1531/09). W wyroku tym uznano za niedozwolone i zakazano wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia zawartego we wzorcu umowy o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem (...) o treści: „Raty kapitałowo-odsetkowe oraz raty odsetkowe spłacane są w złotych po uprzednim ich przeliczeniu wg kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godziny 14:50”. Powołać w tym miejscu należy również uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego dnia 22 stycznia 2016 r., (sygn. akt I CSK 1049/14), którego tezy Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela. Sąd Najwyższy, dokonując analizy klauzuli odnoszącej się do spreadu, zwrócił uwagę, że Bankowi znane są wszystkie parametry pozwalające określić poziom spłacanej przez kredytobiorcę raty kredytowej w odpowiednim czasie. Bazując na treści klauzul w niniejszej sprawie, powód mógł jedynie w przybliżeniu określić aktualny poziom zadłużenia ratalnego. Wymienione przez powodów postanowienia należało zatem ocenić również jako niejednoznaczne z perspektywy konsumenta. Ponadto, co istotnie wpływa na ocenę niniejszej sprawy – powodowie nie zostali na etapie zawierania umowy poinformowani o sposobie tworzenia tychże Tabel kursów. Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu postanowienia § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 umowy kredytu oraz § 3 ust. 2 i § 8 ust. 3, a także § 5 ust. 14, § 7 ust. 5 i § 9 ust. 4 Regulaminu w zakresie, w jakim przewidują mechanizm indeksacji – kształtują obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają ich interesy, będąc tym samym niedozwolonymi postanowieniami umownymi.

Rozważania w przedmiocie skutków uznania klauzul indeksacyjnych za abuzywne

W dalszej kolejności należało rozważyć kwestię możliwości kontynuowania wykonywania umowy kredytu, w którym kwota kredytu jest indeksowana do waluty obcej, w sytuacji, gdy brak jest możliwości ustalenia po jakim kursie (...) raty kapitałowo-odsetkowe miałyby być rozliczane.

Skutkiem uznania za niedozwolone postanowień umownych przewidujących indeksację kredytu jest ich pominięcie przy ustalaniu treści umowy pomiędzy Bankiem a konsumentami w niniejszej sprawie - powodami.

Klauzule abuzywne przestają wiązać już w chwili zawarcia umowy, a co za tym idzie nie stanowią elementu treściowego łączącego strony stosunku prawnego. W konsekwencji należy ustalić jakie skutki wynikają z powyższego, w szczególności czy możliwe jest utrzymanie w mocy podpisanej przez strony umowy po wyeliminowaniu bezskutecznych, niedozwolonych postanowień (art. 58 § 3 k.c.) lub ich stosowne zastąpienie.

Konsekwencją stwierdzenia, iż kwestionowane przez powodów klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych jest brak związania nimi powodów od chwili zawarcia umowy, a co za tym idzie konieczność pominięcia kursów walut określonych w Tabeli kursowej ustalonej jednostronnie przez Bank już z tym momentem. Przekłada się to na powstanie w umowie luki skutkującej niemożnością określenia wysokości zobowiązania powodów, określenia wysokości kwoty zadłużenia w złotych polskich na datę zawarcia umowy. Idąc dalej, dochodzi do niemożności określenia wysokości poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych. Należy jednak wskazać, że przyjęcie, iż pozbawiona mechanizmu indeksacji umowa w dalszym ciągu wiąże strony w pozostałym zakresie byłoby zbyt daleko idącym uproszczeniem. Odnosząc się do argumentacji pozwanej, Sąd wskazuje, iż nie podziela w tym zakresie stanowiska, iż eliminacja ze stosunku prawnego postanowień uznanych za abuzywne nie prowadzi do zniweczenia całego stosunku prawnego, nawet gdyby z okoliczności sprawy wynikało, że bez tych postanowień umowa nie zostałaby zawarta. Dla oceny możliwości utrzymania w mocy umowy należy bowiem, w ocenie Sądu, badać literalnie treść umowy jaka została zawarta przez strony po wyeliminowaniu klauzuli abuzywnej. Należy badać jakie znaczenie w świetle treści całej umowy zawartej przez strony ma usunięcie klauzuli niedozwolonej.

Mając na względzie powyższe, stwierdzić należy, że usunięcie klauzul waloryzacyjnych w umowie kredytu indeksacyjnego do obcej waluty czyni tę umowę dotkniętą niedającym się usunąć brakiem, skutkującym jej nieważnością na podstawie art. 58 § 1 k.c. (tak: Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyrokach z 4 grudnia 2019r., sygn. I ACa 66/19, z 20 maja 2020r. I ACa 581/19, orzeczenia.waw.sa.gov.pl, Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyrokach z 30 września 2020r. I Aca 661/18 oraz z 17 lipca 2020r., I ACa 78/20, niepubl., z 5 września 2020r., I ACa 349/18 oraz z 28 lutego 2020r., I ACa 739/18, publ. orzeczenia.bialystok.sa.gov.pl, jak i Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 30 czerwca 2020r., I ACa 1219/19, niepubl., Sąd Okręgowy w Warszawie w wyrokach z 24 czerwca 2020r., XXV C 1060/19 i 7 lipca 2020r., XXIV C 1346/17, publ. orzeczenia.ms.gov.pl).

Nadto, powołać należy wyrok Sądu Najwyższego z 7 listopada 2019r., IV CSK 13/19, zgodnie z którym utrzymanie umowy nie może być wykonalne w przypadku, gdy kwota kredytu i harmonogram spłat zostały oznaczone w dwóch różnych systemach walutowych.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2019 roku, (V CSK 382/18) Sąd Najwyższy odnosząc się do dotychczasowego orzecznictwa (...) i sądów krajowych wskazał, że „(...) punktem wyjścia do oceny dopuszczalności zastąpienia klauzuli abuzywnej inną, dopuszczalną jest ustalenie, czy bez tej klauzuli umowa może nadal istnieć, a w razie odpowiedzi negatywnej - czy jej „unieważnienie” zagraża interesom konsumenta, z uwzględnieniem okoliczności istniejących w czasie sporu. Jeżeli zagraża, wówczas w rachubę wchodzi zastąpienie niedozwolonego postanowienia szczegółową regułą ustawową, chyba że konsument obstaje przy nieważności całej umowy. Umowę należy uznać za nieważną w całości także wtedy, gdy prawo nie przewiduje takiego szczegółowego unormowania „zastępczego”, chyba że konsument sanuje niedozwolone postanowienie, udzielając następczo „świadomej, wyraźnej i wolnej zgody. W tym świetle kluczowego znaczenia dla oceny skutków abuzywności postanowień konstruujących mechanizm indeksacji kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej ma to, czy bez tego mechanizmu umowa taka może być utrzymana

w mocy.” Powołując się na orzeczenia (...) Sąd Najwyższy wskazał, że po wyeliminowaniu klauzul abuzywnych umowa powinna w zasadzie nadal obowiązywać, bez jakiegokolwiek zmiany innej niż wynikająca z uchylecia nieuczciwych warunków, o ile takie dalsze obowiązywanie umowy jest prawnie możliwe zgodnie z zasadami prawa krajowego. Dalej Sąd ten wyjaśnił, że „O tym, czy umowa może być utrzymana, decyduje zatem prawo krajowe, i musi to być zweryfikowane przy zastosowaniu obiektywnego podejścia, zgodnie z którym niedopuszczalne jest uznanie sytuacji jednej ze stron umowy, zgodnie z prawem krajowym, za decydujące kryterium rozstrzygające o dalszym losie umowy (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 marca 2012 r. w sprawie C-453/10, J. P. i V. P. przeciwko SOS financ spol. sr.o., pkt 33-34, z dnia 14 marca 2019 r., w sprawie C-118/17, Z. D. przeciwko (...) Bank Hungary Z., pkt 40, 51, z dnia 26 marca 2019 r., w połączonych sprawach C-70/17 i C-179, A. B. i B., pkt 57 i z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank (...), pkt 41). W powołanym wyżej wyroku Sąd Najwyższy uznał za konieczną weryfikację dotychczasowego stanowiska, że abuzywność postanowień kształtujących mechanizm indeksacji walutowej (spread walutowy) nie pociąga za sobą nieważności całej umowy, gdyż umowa ta może istnieć również po wyeliminowaniu z niej klauzuli indeksacyjnej, jako kredyt złotowy niezawierający takiej klauzuli (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115, z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, i z dnia 29 października 2019 r., IV CSK 309/18).

Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela pogląd, że eliminacja klauzuli umownej uznanej za bezskuteczną nie może prowadzić do zmiany charakteru stosunku prawnego łączącego strony (art. 353(1) k.c.).

Do takiej zaś zmiany prowadziłyby utrzymanie oprocentowania według stawek LIBOR lub (...), mimo wyeliminowania wszelkich powiązań wysokości świadczeń z walutą obcą. Jest to konsekwencja przyjętego stanowiska, że postanowienia przewidujące walutowe klauzule przeliczeniowe określają główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385(1) § 1 zd. 2 k.c., a nie jedynie kształtują dodatkowy mechanizm indeksacyjny (waloryzacyjny) tych świadczeń. Należy bowiem założyć, że strony najprawdopodobniej nie ustaliłyby wysokości oprocentowania kredytu złotowego według stawki LIBOR czy też (...), gdyby były świadome abuzywności klauzuli indeksacyjnej. Niewystarczające są w tym zakresie argumenty, że z punktu widzenia Banku pozostawienie oprocentowania powiązanego z LIBOR pełni funkcję tzw. penality default (klauzuli odstraszałającej kredytodawcę od stosowania w przyszłości niedozwolonych postanowień umownych), skoro tzw. odfrankowanie kredytu prowadzi do powstania stosunku prawnego sprzecznego z właściwością zobowiązania.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 11 grudnia 2019 roku (V CSK 382/18) w przypadku wyeliminowania ryzyka kursowego, na skutek usunięcia niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji, dojdzie do przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły (tzn. nieindeksowany) kredyt złotowy, oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR. Wyeliminowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134).

Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.

Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 24 stycznia 2020 r. (I ACa 425/19) stwierdzając, że „Eliminacja danej klauzuli umownej jako konsekwencja jej abuzywności nie może prowadzić do sytuacji, w której następowałyby zmiana prawnego charakteru stosunku obligacyjnego łączącego twórcę wzorca i kontrahenta.

Nie jest w szczególności tak, iż usunięcie klauzuli indeksacyjnej prowadziłyby do przekształcenia kredytu w kredyt złotowy, z zachowaniem pozostałych, korzystnych dla powoda elementów umowy, a w szczególności preferencyjnej stawki oprocentowania, wynikającej w zamiarze stron z zastosowania mechanizmu indeksacji.” W razie stwierdzenia abuzywności klauzuli ryzyka walutowego Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznaje

obecnie, że utrzymanie umowy „nie wydaje się możliwe z prawnego punktu widzenia”, co dotyczy także klauzul przeliczeniowych przewidujących spread walutowy (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2019 r., w sprawie C-118/17, Z. D. przeciwko (...) Bank Hungary Z., pkt 52 i z dnia 5 czerwca 2019 r., w sprawie C-38/17, GT przeciwko HS, pkt 43). Zdaniem Trybunału, jest tak zwłaszcza wówczas, gdy unieważnienie tych klauzul doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również - pośrednio - do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty (por. wyrok z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko Raiffeisen Bank (...), pkt 44).

Właśnie utrata przez stosunek prawny powstały po wyeliminowaniu z niego indeksacji (denominacji) jego sensu gospodarczego prowadzi do wniosku, że takie ukształtowanie stosunku prawnego jest nieważne, gdyż nastąpiłoby z przekroczeniem granic swobody umów, a w konsekwencji nieważności umowy z uwagi na jej sprzeczność z art. 353(1) k.c.

W dalszej kolejności rozważyć zatem trzeba możliwość utrzymania umowy w mocy po ewentualnym zastąpieniu bezskutecznych niedozwolonych postanowień umownych.

W ocenie Sądu, stwierdzić należy, że brak podstaw do zastąpienia powstałej w umowie luki innymi regulacjami. W polskim systemie prawnym nie ma przepisu o charakterze dyspozytywnym, który mógłby zastąpić zakwestionowane postanowienia umowy stron (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13.01.2020 roku., I ACa 1205/18).

Podzielić należy również pogląd Sądu w Warszawie wyrażony w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 stycznia 2020 r. (I ACa 817/18, LEX nr 2974714), że: Artykuł 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie wypełnieniu luk w umowie, spowodowanych usunięciem z niej nieuczciwych warunków, które się w niej znajdowały, wyłącznie na podstawie przepisów krajowych o charakterze ogólnym, przewidujących, że skutki wyrażone w treści czynności prawnej są uzupełniane w szczególności przez skutki wynikające z zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów, które nie stanowią przepisów dyspozytywnych lub przepisów mających zastosowanie, jeżeli strony umowy wyrażą na to zgodę. (..)

W takiej sytuacji możliwość zastąpienia postanowień umownych uznanych za abuzywne następowałaby jedynie wówczas, gdyby prawodawca wprowadził do obrotu uregulowania wyraźnie przewidziane do zastępowania klauzul spreadu walutowego, czy też klauzuli indeksacyjnej. Takich uregulowań jednak brak.”.

W ocenie Sądu, brak jest możliwości uzupełnienia treści spornej umowy w oparciu o normę wynikającą z art. 56 kc. W sprawie bezspornym jest, że na rynku bankowym utrwalonym zwyczajem jest, że w przypadku kredytów denominowanych czy indeksowanych do waluty obcej podstawą rozliczeń są Tabele kursów ustalane przez Banki.

Z oczywistych zatem względów, nie można uznać, aby sporną umowę można było uzupełnić o przyjęty powszechnie zwyczaj tego właśnie rodzaju. Odesłania zaś do innych kursów (R., NBP) należą do rzadkości. Tym samym, nie można powołać się w tej mierze na ustalony zwyczaj. Dodatkowo wskazać trzeba, że Sąd podziela również pogląd wyrażony w orzecznictwie, zgodnie z którym w sposób kategoryczny przesądzono o braku możliwości stosowania zwyczajów bankowych w przypadku uzależnienia spłaty wartości rat kredytu od wartości indeksu giełdowego w przypadku braku takiego zapisu w treści umowy (por. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2014 r., sygnatura akt V CSK 266/13, Legalis nr 1002396).

Nie budzi wątpliwości, że zwyczaj może (art. 65 k.c.) stanowić podstawę wykładni oświadczeń woli, niemniej jednak nie może ich zastępować, zwłaszcza, gdy chodzi o essentialia negotii umowy.

Podobnie jak zwyczaj, uzupełniającą rolę w procesie ustalania treści stosunku prawnego odgrywają zasady współzycia społecznego, które odsyłają do innego niż prawo systemu norm, wprowadzając element słuszności. Podkreślić jednak należy, że funkcją zasad współzycia społecznego jest jednak dookreślenie treści czynności prawnej, a nie wyznaczenie

jej granic. Z tego względu, w przekonaniu Sądu, odwołanie się do tej klauzuli z art. 56 k.c. nie upoważnia do modyfikacji istniejącego stosunku prawnego i jego adaptacji do zmieniających się okoliczności.

Artykułu 56 k.c., w zakresie w jakim odnosi się do zasad współzycia społecznego, nie należy postrzegać także jako rozwiązania, które pozwalałoby na zastąpienie nieskutecznej regulacji umowy rozwiązaniem słusznym i sprawiedliwym (tak: prof. M. Safjan, Komentarz do art. 56 k.c., Kodeks cywilny z komentarzem, Tom I, pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2018r., pkt. 30).

Również Sąd Najwyższy wykluczył zastąpienie przez sąd klauzul abuzywnych np. kursem średnim waluty obcej z dnia wymagalności roszczenia ogłaszanym przez NBP jako sprzeczne z celem dyrektywy 93/13 (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17, nie publ. i z dnia 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18, nie publ i z dnia 9 maja 2019r., I CSK 242/18 np.).

W dominujących orzeczeniach sądów powszechnych również zajmowane jest stanowisko negujące możliwość zastąpienia odnoszących się do sposobu określania kursu waluty obcej postanowień umowy kredytu – w razie ich uznania za abuzywne – jakimkolwiek innym sposobem określenia kursu waluty obcej (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 8 stycznia 2020 r., VI ACa 817/18, orzeczenia.ms.gov.pl, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 25 czerwca 2020 r., II C 260/18, orzeczenia.ms.gov.pl, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 26 marca 2019 r., II C 485/17, orzeczenia.ms.gov.pl, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 27 września 2019 r., II C 1142/17, orzeczenia.ms.gov.pl, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 31 stycznia 2020 r., II C 1084/17, orzeczenia.ms.gov.pl, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 29 czerwca 2020 r., XXIV C 738/16, orzeczenia.ms.gov.pl).

W orzeczeniach mieszczących się w tym nurcie argumentuje się m.in., że możliwość zastąpienia postanowień umownych uznanych za abuzywne istniałaby jedynie wówczas, gdyby prawodawca wprowadził do obrotu uregulowania wyraźnie przewidziane do zastępowania klauzul indeksacyjnych. Takich uregulowań jednak brak (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 8 stycznia 2020 r., VI ACa 817/18, orzeczenia.waw.sa.gov.pl).

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 13 listopada 2018 r., VI ACa 694/18, orzeczenia.ms.gov.pl, stwierdzono, że sąd nie jest uprawniony do dokonywania jakiejkolwiek modyfikacji umowy, do czego doprowadziłoby przyjęcie przez sąd kursu ocenionego jako obiektywny czy też sprawiedliwy. Takie działanie doprowadziłoby w pewnym sensie do utrzymania skuteczności niedozwolonego postanowienia umownego.

Uznano zatem, że sąd nie może z urzędu ustalić ani „sprawiedliwego” kursu wymiany, ani też orzec, iż kurs winien odpowiadać np. kursowi średniemu NBP (por. uzasadnienie wniosku Pierwszej Prezes SN do Izby Cywilnej SN o rozstrzygnięcie przez skład całej Izby Cywilnej SN istotnych w tzw. sprawach frankowych zagadnień prawnych).

Ostatecznie zaś wskazać należy, że skoro nie jest możliwe uzupełnienie treści umowy – w miejsce warunków abuzywnych – poprzez odwołanie się do innych średnich kursów waluty (...) (np. ogłaszanych przez NBP czy R.), ani na podstawie art. 358 § 2 k.c. ani w oparciu o art. 56 k.c. (w ramach ustalonego zwyczaju albo w oparciu o klauzulę zasad współzycia społecznego), to tym bardziej nie można uczynić tego stosując poprzez analogię (analogia legis) art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1938r. Prawo wekslowe (Dz. U. 2016r., poz. 160), gdyż byłoby to obejście w/w przepisów prawa. Niedozwolony charakter postanowień wprowadzających do umowy mechanizm indeksacji, jako postanowień określających główne świadczenia stron (art. 385(1) § 1 k.c.) - główny przedmiot umowy (art. 4 ust. 2 dyrektywy), prowadzić zatem musi do wniosku o nieważności całej umowy. Aktualne jest przy tym najnowsze stanowisko Sądu Najwyższego tj. Uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r. sygn. III CZP 6/21 zgodnie, z którym "Niedozwolone postanowienie umowne (art. 385(1) § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną, a jeżeli bez bezskutecznego postanowienia umowa kredytu nie może wiązać, konsumentowi i kredytodawcy przysługują odrębne roszczenia o zwrot świadczeń pieniężnych spełnionych w wykonaniu tej umowy (art. 410 § 1 w związku z art. 405 k.c.). Kredytodawca może żądać zwrotu świadczenia od chwili, w której umowa kredytu stała się trwale bezskuteczna." W ocenie Sądu okoliczności

niniejszej sprawy wskazują, iż bez dotkniętych częściową nieważnością postanowień umowa kredytu konsolidacyjnego z dnia 12 sierpnia 2006 r. (podpisana w dniu 14 sierpnia 2006 r.) nie została zawarta.

Fakt czy powodowie są związani przedmiotową umową rzutuje również na ich obowiązki związane z jej wykonywaniem, w szczególności w zakresie spłat rat kredytowych.

Rozważania dotyczące wpływu ustawy z dnia 29 lipca 2011 roku o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw na ważność Umowy kredytu z dnia 7 grudnia 2007 roku (podpisanej w dniu 10 grudnia 2007 roku) Dodatkowo Sąd wskazuje, że wejście w życie tzw. ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie wpływa na dokonaną powyżej przez Sąd ocenę abuzywności przedmiotowych postanowień zawartej między powodami a pozwanym umowy, skutkującą jej nieważnością. Jak już wskazano na wstępie rozważań, na podstawie tej ustawy do art. 69 ust. 2 Prawa bankowego dodano punkt 4a), stanowiący, że „w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska”, umowa kredytu powinna także określać „szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu”. Do art. 69 dodano także ust. 3, w myśl którego „W przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku”. Wprowadzono ponadto art. 75b, przewidujący, że „Wykonanie uprawnienia, o którym mowa w art. 69 ust. 3, nie może wiązać się z poniesieniem przez kredytobiorcę dodatkowych kosztów” (ust. 1), „Bank nie może uzależnić wykonania przez kredytobiorcę uprawnienia, o którym mowa w art. 69 ust. 3, od wprowadzenia dodatkowych ograniczeń, w szczególności nie może zobowiązać kredytobiorcy do nabywania waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu, jego całości lub części, od określonego podmiotu” (ust. 2), „Otwarcie i prowadzenie rachunku, o którym mowa w art. 69 ust. 3, jest wolne od opłat w przypadku, gdy kredytobiorcą jest konsument w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny” (ust.3), oraz że „Przepisy ust. 1-3, art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz ust. 3 stosuje się odpowiednio do umów pożyczek pieniężnych” (ust. 4). W kwestii intertemporalnej w art. 4 ustawy antyspreadowej postanowiono, że „W przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki”. Przywołane powyżej przepisy nie stwarzają jednoznacznych podstaw do przyjęcia, że przedmiotem ich regulacji były klauzule abuzywne oraz umowy z ich powodu nieważne, a celem – sanowanie tych wadliwości (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 roku, sygn. akt III CSK 159/17, OSP 2019, z. 12, poz. 115). O wadliwościach tych bowiem ustawa antyspreadowa nie wspomina, ani nie reguluje związanych z nimi rozliczeń. Mając to na względzie Sąd Najwyższy stwierdził, iż w założeniu ustawodawcy chodziło o doprecyzowanie na przyszłość reguł ustalania kursu wymiany walut oraz nieodpłatne umożliwienie dokonywania spłat kredytu bezpośrednio w walucie obcej, i że miał on na względzie – przynajmniej *explicite* – umowy ważne oraz klauzule dozwolone, choć podlegające doprecyzowaniu. Nawet jeżeli było inaczej, założony (*implicite*) skutek sanujący nie mógł zostać w ten sposób osiągnięty. Omawiana ustawa w zasadzie nie przewidywała gotowych do zastosowania (choćby tylko dyspozytywnych) przepisów, które zastępowałyby ewentualne klauzule abuzywne, a jedynie nakładała na banki ciężar dokonania ogólnie określonych, wymagających skonkretyzowania *in casu* zmian umowy. Samo umożliwienie spłaty bezpośrednio w walucie obcej miało sens także w przypadku mechanizmu indeksacji skonstruowanego prawidłowo (element konkurencji między sprzedawcami waluty), a z drugiej strony nie powodowało rozwiązania problemu dotyczącego określenia kursu, po którym przeliczona została kwota kredytu oddawana do dyspozycji kredytobiorcy. Z kolei wspomniana w art. 4 zd. 2 ustawy antyspreadowej zmiana umowy kredytu mogłaby wywoływać skutek sanujący tylko wtedy, gdyby stanowiła wyraz następczej „świadomej, wyraźnej i wolnej” rezygnacji kredytobiorcy – konsumenta z powoływania się na abuzywność postanowienia (ewentualnie także nieważność umowy) i zgody na jego zastąpienie (*ex tunc* lub *pro futuro*)

postanowieniem dozwolonym (por. uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 czerwca 2018 roku, sygn. akt III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 roku, sygn. akt I CSK 242/18, nie publ.). W braku takich czynności sanujących, wejście w życie ustawy antyspreadowej zdaniem Sądu Najwyższego, którą to ocenę Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela, w żaden sposób nie podważa abuzywności spornych klauzul i nieważności przedmiotowej umowy kredytu.

Rozważania w przedmiocie wpływu aneksu do wyżej wskazanej umowy kredytu na jej ważność

Wobec uznania umowy kredytu za nieważną, bez znaczenia pozostają jej zmiany, dokonane w drodze aneksu z dnia 7 grudnia 2016 r., na mocy którego spłata kredytu następować mogła wprost w walucie obcej, tj. franku szwajcarskim. Należy podkreślić, iż w/w zmiana nie wpływa na przyczynę uznania umowy kredytu za nieważną czynność prawną. Przedmiotowym aneksem wprowadzono zmiany w umowie kredytu, w zakresie jedynie zasad jego spłaty. Znamiennym jest jednak, iż poczynione przez strony modyfikacje nie mają charakteru konwalidującego wobec niedozwolonego charakteru postanowień zawartych w samej umowie, dotyczących indeksacji kredytu. Nie sposób również nadać zawartemu przez strony aneksowi takiego znaczenia, iż powodowie jako konsumenci wyrazili zgodę na związanie ich postanowieniami abuzywnymi. Wymagane jest bowiem, aby zgoda taka wyrażona została w sposób świadomy i wyraźny, którego to znaczenia nie sposób nadać – nieodnoszącemu się do regulacji łączącego już uprzednio strony stosunku prawnego – aneksowi. Wprowadzona w drodze aneksu modyfikacja umowy kredytu konsolidacyjnego nie może zatem stanowić potwierdzenia przez kredytobiorców woli związania ich określonymi postanowieniami umownymi.

Koszty procesu O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., obciążając nimi pozwanego zgodnie z zasadą wyniku procesu. W konsekwencji Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11 817 zł, na którą to kwotę złożyły się: uiszczona opłata od pozwu w wysokości 1.000 zł, koszty zastępstwa procesowego, które przy przyjętej wartości przedmiotu sporu - na podstawie § 2 pkt 7) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015 poz. 1800 z późn. zm.) – wyniosły 10 800 zł. Koszty powiększone zostały o kwotę 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Sąd nie uwzględnił wniosku powodów w przedmiocie zasądzenia powyższych kosztów solidarnie wskazując, iż w niniejszej sprawie nie zachodziły ku temu podstawy. W związku z czym zasądzone je w częściach równych. Sąd nie uwzględnił również wniosku pełnomocnika powodów o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w wysokości trzykrotności stawki minimalnej. Zastosowanie przez Sąd stawki minimalnej kosztów zastępstwa procesowego umotywowane było faktem, iż Sądowi z urzędu znany jest fakt występowania profesjonalnego pełnomocnika powodów w innych sprawach, o analogicznym stanie faktycznym i prawnym. W związku z tym, niezbędny nakład pracy pełnomocnika obejmował węższy zakres przygotowań merytorycznych.

SSO Maria Prusinowska

ZARZĄDZENIE

1. odnotować,
2. odpis wyroku z uzasadnieniem przesłać proszę pełnomocnikowi pozwanego,
3. za 14 dni lub z apelacją.

P., dnia 30 czerwca 2022 r.

SSO Maria Prusinowska